

O‘ZBEKISTONDA EKSPORTNI RAG‘BATLANTIRISH UCHUN FOYDALANILADIGAN MOLIVAVIY VOSITALAR TAHLILI

Toshov Mirzabek Hakimovich

Osiyo xalqaro universiteti

Raxmonqulova Nafisa Olimjon qizi

Osiyo xalqaro universiteti

Annotatsiya: *O‘zbekistonda iqtisodiy islohotlarni chuqurlashtirishning hozirgi bosqichida eksport siyosatining ustuvor yo‘nalishi uning hajmini oshirish va tovar-geografik tuzilishini diversifikatsiya qilishdan iborat. Shu bilan birga, yuqori qo‘shimcha qiymatga ega tayyor mahsulotlar ulushini ko‘paytirish hisobiga eksport tuzilmasini takomillashtirishga katta ahamiyat berilmoqda, bu esa eksportning iqtisodiy o‘lishning yuqori sur‘atlarini ta‘minlash va aholi farovonligini oshirishga qo‘shadigan hissasini oshiradi.*

Kalit so‘zlar: *Jahon savdosi, eksport, soliq, integratsiya, qo‘llab-quvvatlash, raqobat, import*

Ayni paytda O‘zbekistonda eksportni rag‘batlantirishning asosiy vositalaridan biri eksportyorlarga soliq imtiyozlari berish hisoblanadi.

Eksport qiluvchi ishlab chiqaruvchilar uchun qonun hujjatlarida nazarda tutilgan imtiyoz va preferensiyalar mahalliy ishlab chiqaruvchilar mahsulotlarini eksport qiluvchi barcha xo‘jalik yurituvchi subyektlarga nisbatan qo‘llaniladi. Mazkur chora moliyaviy resurslar, malakali kadrlar va tajribaga ega bo‘lmagan kichik biznes va xususiy tadbirkorlik subyektlarining eksport operatsiyalarini mustaqil amalga oshirishi uchun eksport hajmini sezilarli darajada kengaytirish imkonini beradi.

Yaqin-yaqingacha yuqoridagi imtiyozlar faqat eksport tovarlari ishlab chiqaruvchi korxonalarga berilar edi. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining 2017-yil 21-iyundagi “Mahalliy eksport qiluvchi tashkilotlarni yanada qo‘llab-quvvatlash va tashqi iqtisodiy faoliyatni takomillashtirish chora-tadbirlari to‘g‘risida”gi PQ-3077-son Farmoni bilan eksport faoliyati uchun ham ishlab chiqaruvchilar, ham mahalliy ishlab chiqaruvchilarga ko‘maklashuvchi tashqi savdo tashkilotlari uchun teng sharoitlar yaratildi.

Eksport qiluvchi ishlab chiqaruvchilar uchun qonun hujjatlarida nazarda tutilgan imtiyoz va preferensiyalar mahalliy ishlab chiqaruvchilar mahsulotlarini eksport qiluvchi barcha xo‘jalik yurituvchi subyektlarga nisbatan qo‘llaniladi. Mazkur chora moliyaviy resurslar, malakali kadrlar va tajribaga ega bo‘lmagan kichik biznes va xususiy tadbirkorlik subyektlarining eksport operatsiyalarini mustaqil amalga oshirishi uchun eksport hajmini sezilarli darajada kengaytirish imkonini beradi.

Shu bilan birga, hozirgi vaqtda O‘zbekistonda soliq siyosati sohasida eksport va mamlakat eksport salohiyatini rivojlantirishga to‘sqinlik qiluvchi qator muammolar mavjud:

1. Yuqori soliq yuki va uning notekis taqsimlanishi.

2. Soliq boshqaruvining eksportga tegishli qismida ba'zi noaniqliklar mavjudligi.
3. Eksportchilarga QQSni qaytarishdagi qiyinchiliklar.
4. Soliq imtiyozlarini berishda tabaqalashtirilgan yondashuvning yo'qligi.
5. Eksport tovarlarini ishlab chiqarishda foydalaniladigan xomashyo va oraliq materiallarni import qilishda soliq va bojxona imtiyozlarining yo'qligi.

Empirik tahlil natijalari shuni ko'rsatdiki, eksport kreditlash tashqi savdo hamkor-mamlakat importi hajmiga, demakki, eksport qiluvchi mamlakatning o'zi eksportiga ijobiy ta'sir ko'rsatadi. Shunday qilib, ba'zi hisob-kitoblarga ko'ra, eksport kreditining **1 %ga** o'sishi savdo hamkori mamlakat importi hajmining eksport qiluvchi mamlakatdan **0,38 %ga** oshishiga olib keladi.

Bunda O'zbekiston uchun Koreya Respublikasida amalda bo'lgan eksportni moliyaviy rag'batlantirish mexanizmidan foydalanish samarali yo'l bo'lishi mumkin.

Koreya Respublikasida eksportni moliyaviy rag'batlantirish. Koreya Respublikasida 1975-yildan beri hukumat quyidagi mezonlarga javob berishi kerak bo'lgan universal tashqi savdo kompaniyalari (GTC) faoliyatini faol qo'llab-quvvatlamogda:

- eng kam ustav kapitali – 2,5 million AQSh dollari;
- yiliga eng kam eksport hajmi – 50 million AQSH dollari;
- kamida 7 turdagi tovarlarni eksport qilish, har bir turdan kamida 0,5 million AQSH dollari;
- kamida 10 ta davlatga va ularning har biriga kamida 1,0 million dollar eksport qilish;
- kamida 10 ta davlatda vakolatxonasi bo'lishi;
- birjada kompaniya aksiyalarini ochiq sotish.

GTClarga davlat tomonidan 5 yil muddatga uzaytirilgan holda soliq imtiyozlari taqdim etiladi, ular mahsulotlarni eksport qilishda xom ashyo va asbob-uskunalarini import qilishda import bojlaridan ozod qilisnadilar. Uzoq muddatli kreditlar uchun davlat kafolatlari va joriy eksport operatsiyalari uchun amalda cheklanmagan kreditlar berilishi ta'minlanadi. Qo'shimchasiga ba'zi rasmiy talablar keyinchalik GTClar uchun olib tashlandi (vakolatxonalar soni va tovarlar soni), lekin asosiy mezon bo'lgan eksport hajmi talabi har yili qattiqlashib bordi. Masalan, bu talab 1976-yilda 100 million dollarga, 1977-yilda esa 150 million dollarga ko'tarildi va 1978-yildan beri mamlakat eksport hajmining 2 % hajmi miqdorida belgilangan. Bu kompaniyalar eksportni ko'paytirishiga turtki bo'ldi va o'sishni to'xtatganlarning o'rnini muvaffaqiyatliroq kompaniyalar egalladi.

Bugungi kunda O'zbekistonda eksportchi korxonalarni moliyaviy va tashkiliy qo'llab-quvvatlash maqsadida **Eksportni rag'batlantirish agentligi** ham tashkil etilgan. Agentlik tomonidan bunday korxonalarga bir qator moliyaviy yordamlar ko'rsatiladi. Misol uchun transport xarajatlarining **50 %gacha** bo'lgan qismi agentlik tomonidan qoplab beriladi. Bundan tashqari, xalqaro standart sertifikatlar joriy etilganda, ularning to'lovlari ham agentlik tomonidan qoplanadi. Xalqaro ko'rgazmalar, yarmarkalarda tadbirkorlar ishtirokini ta'minlashda ham xarajatlarning ma'lum bir qismi agentlik

tomonidan to'lab beriladi.

Agentlik huzurida **Eksportni qo'llab-quvvatlash jamg'armasi** tashkil etilgan bo'lib, bu jamg'arma tomonidan bir yil muddatda eksportchi korxonalar aylanma mablag'i uchun imtiyozli kreditlar ajratiladi. Mazkur amaliyot so'nggi yillarda o'z ijobiy samarasini berdi. Chunki eksportchi korxonalarda ko'p duch keladigan muammo – aylanma mablag'ning yetishmasligidir. Shu nuqtai nazardan bunday kreditlar eksportchi korxonalarga ijobiy ta'sir ko'rsatyapti.

Davlatimiz rahbarining tadbirkorlar bilan ochiq muloqotida “Yangi O'zbekiston – raqobatbardosh mahsulotlar yurti” dasturi doirasida 200 ta eksportchi korxonalarni tanlab, ularga qo'shimcha imkoniyat va yengilliklar berish belgilangan edi. Mazkur qaror doirasida 200 ta korxona saralanib ularga qo'shimcha imkoniyat va yengilliklar berilyapti.

2023-yilda o'tkazilgan tadbirkorlar bilan ochiq muloqotda esa mazkur dastur doirasida bunday korxonalar soni 500 ta yetkazilishi belgilandi. Bundan tashqari, xorijiy brendlarni jalb qilgan korxonalarga grant mablag'lari ajratish va transport xarajatlarini kompensatsiya qilish uchun qo'shimcha mablag'lar yo'naltirish bo'yicha ham bir qator takliflar ilgari surildi.

Tadbirkorlar o'rtasida o'tkazilgan ekspert so'rovi natijalariga ko'ra, 2017-yilda eksport to'lovlari uchun respondentlarning 82,7 foizi oldindan to'lovdan, 5,8 foiz hollarda akkreditivdan, atigi 3,8 foiz hollarda konsignatsiyadan foydalangan.

2017-yilgacha chet ellik xaridorlar tomonidan O'zbekiston eksport tovarlari uchun to'lov shakllari³⁵

To'lov shakli	Respondentlar soni	%
Oldindan to'lov	43	82,7
Akkreditiv	3	5,8
Yuk tashish	2	3,8
Yetkazib berishda	2	2,8
Jami	52	100

Milliy eksportchi korxonalarning sug'urta himoyasi. Eksimbanklar yoki eksport kredit agentliklari orqali amalga oshiriladigan davlat eksport sug'urtasi mexanizmiga alohida ahamiyat beriladi. Shunga o'xshash muassasalar qatoriga AQShning Exim Bank, Yaponiyaning NEXI eksport va investitsiyalarni sug'urtalash davlat moliya instituti, Germaniyadagi Hermes guruhi, Koreya savdo sug'urta korporatsiyasi (K- sur), Xitoy eksport va kredit sug'urta korporatsiyasi (Sinosur) kabilar kiradi. Ularning xizmatlari qatoriga eksportyorlarni to'lamaslik xavfidan sug'urtalash, eksport kreditlarini

³⁵ Manba: <https://www.undp.org/uz/uzbekistan/publications/eksportni-ragbatlantirishga-oid-moliyaviy-vositalarning-ozbekiston-respublikasi-eksportchilarining-raqobatbardoshligiga>

sug'urtalash va importchilarga berilgan kreditlarni sug'urtalash kiradi.

XULOSA

Eksportdan oldingi moliyalashtirish banklar tomonidan an'anaviy kreditlar ko'rinishida amalga oshiriladi, bu kreditlar eksport tushumlari hisobidan qaytariladi. Kreditlar milliy va xorijiy valyutada berilishi mumkin. Banklar mol-mulk, uchinchi shaxslarning kafolatlari yoki kafolatlari yoki qarzni to'lamaganlikdan sug'urta polisi bilan ta'minlangan kreditlar beradi. Kredit summasining kafolatganligi miqdori talabi yuqoriligicha qolmoqda.

Ilgari eksport uchun to'lov yuz foiz kelib tushgandan keyin eksport qilishga ruxsat berilgan. 2017-yildan boshlab bu tartib bekor qilindi. Endi kelib tushgan mablag' tadbirkorning ixtiyorida bo'ladi. Tadbirkorda tovar va xizmatlarni yetkazib bergandan keyin zaruriy to'lovlarni amalga oshirish uchun 180 kun, ya'ni 6 oy bo'ladi. Bu muddat mahsulot chiqib ketgan kundan hisoblanadi. Bunday tartib mahsulotlarning raqobatbardoshligini ham oshiradi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. Avazovna, R. L., & Hakimovich, T. M. (2024). MINTAQAVIY IQTISODIYOTNING TAMOIYILLARI VA MAMLAKATIMIZ IQTISODIYOTI BILAN BOG'LIQLIGI. *STUDYING THE PROGRESS OF SCIENCE AND ITS SHORTCOMINGS*, 1(3), 97-103.
2. Hakimovich, T. M., & Avazovna, R. L. (2024). AHOLI BANDLIGINI OSHIRISH. *MODERN PROBLEMS IN EDUCATION AND THEIR SCIENTIFIC SOLUTIONS*, 1(3), 314-322.
3. Hakimovich, T. M., & Avazovna, R. L. (2024). BUXORO VILOYATIDA XIZMAT KO'RSATISH SOHASI VA BANDLIK. *STUDYING THE PROGRESS OF SCIENCE AND ITS SHORTCOMINGS*, 1(3), 67-73.
4. Avazovna, R. L., & Hakimovich, T. M. (2024). YASHIRIN IQTISODIYOTNING MILLIY JAMIYATIMIZGA TA'SIRI. *STUDYING THE PROGRESS OF SCIENCE AND ITS SHORTCOMINGS*, 1(3), 104-108.
5. Toshov, M. (2023). HR BOSHQARMASIDA KPI TIZIMI. *Modern Science and Research*, 2(12), 470-476.
6. Hakimovich, T. M. (2024). Xizmat Ko'rsatish Sohasida Aholi Bandligini Oshirishning Nazariy-Metodologik Asoslari. *Miasto Przyszłości*, 54, 987-995.
7. Toshov, M. (2023). PERSONNEL MANAGEMENT AND THEIR EVALUATION IN MANAGEMENT. *Modern Science and Research*, 2(10), 535-541.
8. Hakimovich, T. M. (2024). XODIMLARNI BOSHQARISHDA KPI SAMARADORLIGI TAHLILI. *Gospodarka i Innowacje*, 46, 270-273.
9. Toshov, M. (2024). STRATEGIC MANAGEMENT OF HIGHER EDUCATION. *Modern Science and Research*, 3(2), 461-468.
10. Toshov, M. (2024). PERSONNEL MANAGEMENT SYSTEM. *Modern Science and Research*, 3(2), 603-608.
11. Toshov, M. (2024). MODERN MANAGEMENT AND DIGITALIZATION. *Modern Science and Research*, 3(5), 728-734.

12. Toshov, M. (2024). IQDISODIY NOCHOR KORXONALARNI MOLIVAVIY SOGLOMLASHTIRISHNING MOLIVA-KREDIT MEXANIZMLARINI TAKOMILLASHTIRISH. *Modern Science and Research*, 3(6).

13. Hakimovich, T. M. (2024). THE SYSTEM OF KEY PERFORMANCE INDICATORS AS A TOOL IMPROVEMENTS MANAGEMENT OF THE ORGANIZATION. *Gospodarka i Innowacje.*, 47, 353-358.

14. Hakimovich, T. M. (2024). KORPORATIV KORXONALARDA ISH O'RINLARINI YARATISH VA BANDLIKNI TA'MINLASHNING SAMARALI USULLARI.

15. Raxmonqulova, N. O. (2025). TASHKILOTNING MOLIVAVIY REJASI VA UNING MUVAFFAQIYATGA TA'SIRI. *Science, education, innovation: modern tasks and prospects*, 2(1), 8-14.

16. Raxmonqulova, N. O. (2025). HODIMLARNI RAG 'BATLANTIRISH VA MOTIVATSIYA ORQALI ISH SAMARADORLIGINI OSHIRISH. *The latest pedagogical and psychological innovations in education*, 2(1), 29-35.

17. қизи Рахмонқулова, Н. О. (2023). КИЧИК САНОАТ ЗОНАЛАРИНИНГ ХУДУДЛАР ИҚТИСОДИЁТИНИ РИВОЖЛАНТИРИШДАГИ ЎРНИ. " *Экономика и туризм*" международный научно-инновационной журнал, 6(14).

18. Явмутов, Д. Ш., & Ракхманқулова, Н. О. (2021). Бухоро Вилоятида Кичик Саноат Зоналарининг Ривожланиши. *BOSHQARUV VA ETIKA QOIDALARI ONLAYN ILMIY JURNALI*, 1(2), 10-13.

19. Явмутов, Д. Ш., & Рахманқулова, Н. О. (2021). Роль образования в развитии предпринимательства. *Ta'lim va rivojlanish tahlili onlayn ilmiy jurnali*, 1(2), 23-28.

20. Qizi, R. N. O. (2024). YASHIL IQTISODIYOTGA OTISH ORQALI MILLIY IQTISODIYOTNI BARQAROR RIVOJLANTIRISH MASALALARI. *Gospodarka i Innowacje.*, 54, 56-61.

21. Sh, Y. D., & Rakhmanqulova, N. O. (2021). XUSUSIY SHERIKCHILIK VA TURIZM KLASITERI SOHASIDAGI TADBIRKORLIK RIVOJIDA DAVLATNING O'RNI. *BARQARORLIK VA YETAKCHI TADQIQOTLAR ONLAYN ILMIY JURNALI*, 1(2), 73-76.

22. Sh, Y. D., & Rakhmankulova, N. O. (2021). Risks in the Process of Digitalization of Business Activities. *TA'LIM VA RIVOJLANISH TAHLILI ONLAYN ILMIY JURNALI*, 1(2), 19-22.

23. Qizi, R. N. O. (2024). YASHIL IQTISODIYOTNI RIVOJLANTIRISH ORQALI MILLIY IQTISODIYOTNI BARQAROR O'SISH KO'RSATKICHLARI. *Gospodarka i Innowacje.*, 54, 113-118.

24. Явмутов, Д. Ш., & Рахманқулова, Н. О. (2021). КОНЦЕПТУАЛЬНЫЕ ВОПРОСЫ РАСЧЕТА ПРОДУКЦИИ В ЦИФРОВОЙ ЭКОНОМИКЕ. *IJTIMOY FANLARDA INNOVASIYA ONLAYN ILMIY JURNALI*, 1(2), 12-17.

25. Sh, Y. D., & Rakhmanqulova, N. O. (2021). Innovative approaches to the use of digital technologies in theeconomy. *BARQARORLIK VA YETAKCHI TADQIQOTLAR ONLAYN ILMIY JURNALI*, 1(2), 77-80.

26. Junaydullovich, A. A., Bakhridinovna, A. N., & Olimovna, R. N. Business and Product Delivery in the Context of Covid-19. *JournalNX*, 1305-1307.

27. Mukhammedrizayeva, T. M., Bakhridinovna, A. N., & Olimovna, R. N. TOURIST LOGISTICS AND SUPPLY CHAIN MANAGEMENT: STRATEGIES FOR

REDUCING COST AND IMPROVING SERVICE. *Zbiór artykułów naukowych recenzowanych*, 90.

28. Алимова, Ш. А., & Джураева, М. С. (2025). ИННОВАЦИИ И ЦИФРОВИЗАЦИЯ В ОБРАЗОВАТЕЛЬНОМ ПРОЦЕССЕ: ПЕРСПЕКТИВЫ И ПРОБЛЕМЫ. *MODERN PROBLEMS IN EDUCATION AND THEIR SCIENTIFIC SOLUTIONS*, 1(4), 120-126.

29. Алимова, Ш. А., & Джураева, М. С. (2025). СТРАТЕГИЧЕСКОЕ УПРАВЛЕНИЕ В ВЫСШИХ УЧЕБНЫХ ЗАВЕДЕНИЯХ: ТЕОРИЯ И ПРАКТИКА. *ANALYSIS OF MODERN SCIENCE AND INNOVATION*, 1(4), 82-89.

30. Джураева, М. С., & Алимова, Ш. А. (2025). РОЛЬ ИННОВАЦИЙ В ПОВЫШЕНИИ КАЧЕСТВА ОБРАЗОВАНИЯ: НАЦИОНАЛЬНЫЙ И МЕЖДУНАРОДНЫЙ КОНТЕКСТ. *THEORY OF SCIENTIFIC RESEARCHES OF WHOLE WORLD*, 1(3), 41-49.

31. Bahodirovich, X. B. (2025). KORXONALARDA ICHKI NAZORAT TIZIMINI TASHKIL QILISH. *MODERN PROBLEMS IN EDUCATION AND THEIR SCIENTIFIC SOLUTIONS*, 1(4), 72-78.

32. Bahodirovich, X. B. (2025). O'ZBEKISTONDA SOLIQ NAZORATINI AMALGA OSHIRISH SHAKLLARI. *ANALYSIS OF MODERN SCIENCE AND INNOVATION*, 1(4), 47-53.

33. Bahodirovich, X. B. (2025). RIVOJLANGAN MAMLAKATLARDA MOLIVAVIY NAZORATNI TASHKIL ETISH AMALIYOTI. *MODERN EDUCATIONAL SYSTEM AND INNOVATIVE TEACHING SOLUTIONS*, 1(5), 29-34.

34. Bahodirovich, X. B. (2025). SUG'URTA TASHKILOTLARIDA MOLIVAVIY NAZORATNI TASHKIL ETISH. *STUDYING THE PROGRESS OF SCIENCE AND ITS SHORTCOMINGS*, 1(4), 37-43.

35. EI, I. (2024). BUXORO VILOYATIDA CHORVACHILIK TARMOG 'I YASHILLASHISH HOLATI TAHLILI. *ANALYSIS OF MODERN SCIENCE AND INNOVATION*, 1(3), 165-171.

36. EI, I. (2024). MILLIY KOMPANIYALAR RAQOBATBARDOSHLIGI OMILLARI. *MODERN PROBLEMS IN EDUCATION AND THEIR SCIENTIFIC SOLUTIONS*, 1(3), 168-174.

37. EI, I. (2024). EKSPORT RAQOBATBARDOSHLIGINI OSHIRISHDA DIVERSIFIKATSIYANING AHAMIYATI. *MODERN PROBLEMS IN EDUCATION AND THEIR SCIENTIFIC SOLUTIONS*, 1(3), 175-182.

38. EI, I. (2024). QISHLOQ XO 'JALIGI TARMOQLARINI YASHIL IQTISODIYOT ORQALI RIVOJLANTIRISH YO 'LLARI. *ANALYSIS OF MODERN SCIENCE AND INNOVATION*, 1(3), 172-180.

39. Raxmonqulova, N. O. (2025). TASHKILOT MAQSADLARINI BELGILASH VA ULARGA ERISHISH BO 'YICHA STRATEGIK REJALASHTIRISH JARAYONLARI. *Science, education, innovation: modern tasks and prospects*, 2(1), 22-28.

40. Raxmonqulova, N. O. (2025). SAMARALI RAHBARNING XUSUSIYATLARI, LIDERLIK USULLARI VA ULARNING TASHKILOT MUVAFFAQIYATIGA TA'SIRI. *Science, education, innovation: modern tasks and prospects*, 2(1), 29-35.

41. Raxmonqulova, N. O. (2025). TASHKILOTNING TURLI TUZILMALARI VA ULARNI BOSHQARISH USULLARINING AFZALLIKLARI. *Science, education, innovation: modern tasks and prospects*, 2(1), 15-21.

42. Sodiqova, N. T., & Quدراتova, G. M. (2025). IQTISODIYOTNI RAQAMLI KO 'RSATISHDA SANOATNING O 'RNI. *MODERN PROBLEMS IN EDUCATION AND THEIR SCIENTIFIC SOLUTIONS*, 1(4), 42-50.

43. Azimov, B. F., Shadiyev, A. X., & Quدراتova, G. M. (2025). YENGIL SANOAT KORXONALARIDA INNOVATSION STRATEGIYALAR. *STUDYING THE PROGRESS OF SCIENCE AND ITS SHORTCOMINGS*, 1(4), 15-22.

44. Azimov, B. F., & Quدراتova, G. M. (2025). TANNARXNI HISOBGA OLIH VA UNI OPTIMALLASHTIRISHNING ZAMONAVIY USULLARI. *MODERN EDUCATIONAL SYSTEM AND INNOVATIVE TEACHING SOLUTIONS*, 1(5), 40-46.

45. Azimov, B. F., & Quدراتova, G. M. (2025). KORXONALAR MAHSULOTLARI TANNARXINI ANIQLASHDA QO'LLANILADIGAN USULLAR. *ANALYSIS OF MODERN SCIENCE AND INNOVATION*, 1(4), 54-61.

46. Azimov, B. F., & Quدراتova, G. M. (2025). XARAJAT TUSHUNCHASI VA MAHSULOT TANNARXINI SHAKLLANTIRISH: NAZARIYA VA AMALIYOT. *MODERN PROBLEMS IN EDUCATION AND THEIR SCIENTIFIC SOLUTIONS*, 1(4), 79-85.

47. Azimov, B. F., & Quدراتova, G. M. (2025). STANDARTLARGA MUVOFIQ XARAJATLARNI HISOBLASH USULI. *ANALYSIS OF MODERN SCIENCE AND INNOVATION*, 1(4), 62-68.

48. Azimov, B. F., Shadiyev, A. X., & Quدراتova, G. M. (2025). TANNARX VA UNING IQTISODIY TAHLILDAGI ROLI: NAZARIY VA AMALIY YONDASHUVLAR. *MODERN PROBLEMS IN EDUCATION AND THEIR SCIENTIFIC SOLUTIONS*, 1(4), 86-93.

49. Azimov, B. F., & Quدراتova, G. M. (2025). BUYURTMA BO'YICHA XARAJATLARNI HISOBLASH USULI. *THEORY OF SCIENTIFIC RESEARCHES OF WHOLE WORLD*, 1(3), 24-30.

50. Supiyevna, B. M. (2024). IMPROVING THE EFFICIENCY OF LEADER LABOR IN THE MODERN MANAGEMENT SYSTEM. *Gospodarka i Innowacje.*, 54, 51-55.

51. Заявитдинова, Н. М., Базарова, М. С., & Ходжиев, А. Б. (2022). ЦИФРОВАЯ ЭКОНОМИКА СТРАТЕГИЯ ЭФФЕКТИВНОСТИ ПРИВЛЕЧЕНИЯ ИНВЕСТИЦИЙ НА ТЕРРИТОРИИ УЗБЕКИСТАНА. *ББК 65.0501 А 43*, 265.

52. Supievna, B. M. (2023). USING EFFECTIVE WAYS OF CONDUCTING MARKETING RESEARCH IN INTERNATIONAL COMPANIES. *Gospodarka i Innowacje.*, 41, 79-83.

53. To'rayevna, S. N. (2024). TEXNOLOGIYA DISKURSI VA YANGI MEDIA SIYOSIY IQTISODIYOTI.

54. Sodiqova, N. (2023). A POLITICAL ECONOMY ANALYSIS OF ECONOMIC SECURITY. *Modern Science and Research*, 2(12), 559-568.

55. To'rayevna, S. N. (2024). IQTISODIYOTNI MODERNIZATSIYALASH SHAROITIDA INNOVATSION SIYOSAT VA UNING SHAKLLANISH XUSUSIYATLARI.

56. To'rayevna, S. N. (2024). KORXONALARDA INNOVATSION LOYIHALARNI BAHOLASH TARTIBI VA TANLASH USULLARI.

57. To'rayevna, S. N. (2024). KORXONA FAOLIYATIDA INNOVATSIYALARNI BOSHQARISHNING XORIJ TAJRIBASIDAN FOYDALANISH IMKONIYATLARI.

58. Xudoynazarovich, S. A. (2024). CHALLENGES OF HUMAN RESOURCE MANAGEMENT IN HIGHER EDUCATION INSTITUTIONS AND THEIR SOLUTIONS. *Ethiopian International Journal of Multidisciplinary Research*, 11(12), 398-402.

59. Khudoynazarovich, S. A. (2022). Features of evaluating the effectiveness of activities at the Bukhara State University. *Galaxy International Interdisciplinary Research Journal*, 10(11), 153-159.

60. Hakimovich, T. M., & Avazovna, R. L. (2024). "BUXORO SUV TA'MINOTI" MCHJ KORXONASINING UMUMIQTISODIY HOLATI. *MODERN EDUCATIONAL SYSTEM AND INNOVATIVE TEACHING SOLUTIONS*, 1(3), 390-398.

61. Hakimovich, T. M., & Avazovna, R. L. (2024). IQDISODIY NOCHOR KORXONALAR TAHLILI. *ANALYSIS OF MODERN SCIENCE AND INNOVATION*, 1(3), 284-292.

62. Avazovna, R. L., & Hakimovich, T. M. (2024). MINTAQADA MEHNAT BOZORI. MEHNAT BOZORINI TARTIBGA SOLISHNING XUDUDIIY ASOSLARI, AHOLI BANDLIGI VA UNI TAKOMILLASHTIRISH YOLLARI. *ANALYSIS OF MODERN SCIENCE AND INNOVATION*, 1(3), 307-309.

63. Avazovna, R. L., & Hakimovich, T. M. (2024). OZBEKISTONDA ISHLAB CHIQRISH KUCHLARINI JOYLASHTIRISHNING OZIGA XOS XUSUSIYATLARI. *ANALYSIS OF MODERN SCIENCE AND INNOVATION*, 1(3), 300-306.

64. Hakimovich, T. M. (2024). KICHIK BIZNES VA XUSUSIY TADBIRKORLIKNI RIVOJLANTIRISH. *Miasto Przyszłości*, 55, 1458-1463.

65. Akbarovna, N. N. (2024). O 'ZBEKISTON IQTISODIYOTINI BARQAROR RIVOJLANTIRISHDA MAKROIQTISODIY DASTURLARNI ISHLAB CHIQISH VA AMALGA OSHIRUVCHI YONDASHUVLARDAN FOYDALANISH. *MODERN EDUCATIONAL SYSTEM AND INNOVATIVE TEACHING SOLUTIONS*, 1(3), 383-389.

66. Akbarovna, N. N. (2024). MILLIY IQTISODIYOTNI TAHLIL QILISHDA QO 'LLANILADIGAN ASOSIY KO 'RSATKICHLAR. *ANALYSIS OF MODERN SCIENCE AND INNOVATION*, 1(3), 278-283.

67. Bobojonova, M. J., & Naimova, N. A. (2024). O'ZBEKISTON RESPUBLIKASIDA KASANACHILIKNI RIVOJLANTIRISH ISTIQBOLLARI. *MODERN EDUCATIONAL SYSTEM AND INNOVATIVE TEACHING SOLUTIONS*, 1(3), 277-282.

68. Очилов, Ш. Б., & Жумаева, З. К. (2017). Основные направления развития инноваций в республике Узбекистан. *Инновационное развитие*, (6), 45-47.

69. Jumayeva, Z. K., & Mamadjonov, G. N. (2024). Ways to Strengthen Financial Control in the Utilization of State Budget Funds. *EUROPEAN JOURNAL OF BUSINESS STARTUPS AND OPEN SOCIETY*, 4(1), 61-64.

70. Bustonovna, J. Z. (2024). ANALYSIS OF THE DEVELOPMENT OF INDUSTRIAL SECTORS IN REGIONAL DEVELOPMENT. *Ethiopian International Journal of Multidisciplinary Research*, 11(12), 394-397.

71. Bustonovna, J. Z. (2024). DAVLAT TASHKILOTLARINING FAOLIYATINI SAMARADORLIGINI OSHIRISHDA ISH YURITISH TIZIMINI RAQAMLASHTIRISHNING ZARURIY SHARTLARI.

72. Jumayeva, Z. (2024). JISMONIY SHAXSLAR DAROMADLARINI SOLIQQA TORTISH MEXANIZIMINI TAKOMILASHTIRISH. *Modern Science and Research*, 3(6).

73. Bustonovna, J. Z. (2024). RAQAMLI IQTISODIYOT SHAROITIDA ELEKTRON TIJORATNING RIVOJLANISH ISTIQBOLLARI.

74. Amanillo, R., & Azimov, B. F. (2025). ANALYSIS OF THE LABOR MARKET AND ITS IMPACT ON ECONOMIC DEVELOPMENT. *Ethiopian International Journal of Multidisciplinary Research*, 12(01), 22-27.

75. AT, I. (2024). IQTISODIYOTNING REAL SEKTORIGA INVESTITSIYA QILISHNING ZAMONAVIY TENDENSIYALARI VA MINTAQAVIY XUSUSIYATLARI TAHLILI. ANALYSIS OF MODERN SCIENCE AND INNOVATION, 1(3), 149-155.

76. AT, I. (2024). MINTAQALAR VA MA'MURIY HUDUDLAR TADBIRKORLIK FAOLIYATINI INVESTITSIYA BILAN TA'MINLOVCHI IQTISODIY TIZIM SIFATIDA. *THEORY OF SCIENTIFIC RESEARCHES OF WHOLE WORLD*, 1(2), 249-255.

77. AT, I. (2024). MINTAQALARDA TADBIRKORLIK FAOLIYATINI INVESTITSIYA BILAN TA'MINLASH STRATEGIYASINING IQTISODIY MEXANIZMLARI. *THEORY OF SCIENTIFIC RESEARCHES OF WHOLE WORLD*, 1(2), 256-263.

78. AT, I. (2024). TADBIRKORLIK FAOLIYATINING DAVLAT TOMONIDAN QO 'LLAB QUVVATLANISHI VA SOHAGA MINTAQALAR MIQYOSIDA INVESTITSIYA JALB QILISH SAMARADORLIGI. *THEORY OF SCIENTIFIC RESEARCHES OF WHOLE WORLD*, 1(2), 264-271.

79. Джураева, М. С., & Алимова, Ш. А. (2024). СОЦИАЛЬНОЕ ПРЕДПРИНИМАТЕЛЬСТВО КАК ИНСТРУМЕНТ РЕШЕНИЯ ОБЩЕСТВЕННЫХ ПРОБЛЕМ. *STUDYING THE PROGRESS OF SCIENCE AND ITS SHORTCOMINGS*, 1(2), 347-352.

80. Алимова, Ш. А., & Джураева, М. С. (2024). РОЛЬ ИННОВАЦИЙ В РАЗВИТИИ ПРЕДПРИНИМАТЕЛЬСТВА. *MODERN EDUCATIONAL SYSTEM AND INNOVATIVE TEACHING SOLUTIONS*, 1(3), 355-359.

81. Sadilloevna, D. M., & Abidovna, A. S. (2024). THE STRATEGIC ROLE OF MANAGEMENT IN ENTREPRENEURIAL SUCCESS. *MODERN PROBLEMS IN EDUCATION AND THEIR SCIENTIFIC SOLUTIONS*, 1(3), 220-225.

82. Avazovna, R. L. (2024). PENSIYA TA'MINOTINI MOLIYAVIY BARQARORLIGINI TA'MINLASH ORQALI PENSIYA QAMROVINI KENGAYTIRISH MASALALARI. *Miasto Przyszłości*, 55, 1469-1474.

83. Bobojonova, M. J., & Jumayeva, Z. B. (2025). YASHIL IQTISODNI O'RGANISHDA KERAKLI KO'RSATKICH XUSUSIYATLARI VA O'LCHOV TURLARI. *MODERN EDUCATIONAL SYSTEM AND INNOVATIVE TEACHING SOLUTIONS*, 1(5), 64-69.

84. Bobojonova, M. J., & Jumayeva, Z. B. (2025). YASHIL VA RAQAMLI O'TISHLAR AVTOMOBIL EKOTIZIMINI QANDAY O'ZGARTIRMOQDA. *THEORY OF SCIENTIFIC RESEARCHES OF WHOLE WORLD*, 1(3), 60-65.

85. Bobojonova, M. J., & Jumayeva, Z. B. (2025). O 'ZBEKISTONDA QISHLOQ XO 'JALIGI SOHASINING HOLATI VA RIVOJLANISH

TENDENSIYALARI. MODERN PROBLEMS IN EDUCATION AND THEIR SCIENTIFIC SOLUTIONS, 1(4), 147-151.

86. Bobojonova, M. J., & Jumayeva, Z. B. (2025). YASHIL IQTISODIYOTDA IQLIM O'ZGARISHI BILAN PAYDO BO'LADIGAN MUAMMOLARNI OLDINI OLISH MAQSADIDA JORIY QILINGAN ISTIQBOLLI YO'NALISHLAR. ANALYSIS OF MODERN SCIENCE AND INNOVATION, 1(4), 108-113.

87. Bobojonova, M. J., & Jumayeva, Z. B. (2025). XIX VA XX ASRLARDA INSTITUTIONALIZM IQTISODIY TA'LIMOTINING RIVOJLANISH DARAJASI. STUDYING THE PROGRESS OF SCIENCE AND ITS SHORTCOMINGS, 1(4), 62-67.

